

RECHT NAAR SCHOOL

RECHT NAAR SCHOOL

Onderwijsrecht voor
secundaire scholen

Jim DERIDDER
Christine DRIESEN

De inhoud van dit boek werd bijgewerkt tot 1 juli 2011.

Recht naar school. Onderwijsrecht voor secundaire scholen
Jim Deridder en Christine Driesen

© 2011 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

Coverafbeelding: © Sigrid Olsson

ISBN 978-94-000-0164-0
D/2011/7849/97
NUR 820

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

De uitgever en de auteurs streven naar een volledige betrouwbaarheid van de gepubliceerde informatie; zij kunnen voor die informatie en de toepassing ervan echter niet aansprakelijk worden gesteld.

Aan mijn ouders
Jim Deridder

WOORD VOORAF

Jarenlang was de belangstelling voor het administratief en juridisch kader van het onderwijs vooral beperkt tot de commentaren op de rechtspositieregeling van het onderwijspersoneel en de rechtsbescherming van dat personeel. Dit hoeft niet te verwonderen, want de normering was in hoofdzaak gericht op het personeelsstatuut. Er bestond veel minder belangstelling voor de andere actoren van het onderwijsgebeuren en voor de organisatie en de werking van de scholen.

De jongste jaren is de invloed van het recht in alle geledingen van het onderwijs sterk toegenomen en daarmee ook de belangstelling voor deze zogenaamde jurisdisering. Er worden talrijke boeken en bijdragen gepubliceerd over het statuut en de rechtsbescherming van de leerlingen, de motivering van quoterings, de beroepen tegen allerlei beslissingen en de deelname van de ouders aan de werking van de school. Deze tendens heeft de werking binnen de schoolmuren sterk beïnvloed.

Meer en meer wordt de organisatie en de werking van de school besproken samen met de problemen die verband houden met de aanwezigheid van de leerlingen en de grotere mondigheid van de ouders. M.a.w., er is een groter streven naar een globaal inzicht in wat er in de school gebeurt en op welke wijze personeel, leerlingen en ouders optimaal kunnen worden betrokken bij het leven op de school. Daar kunnen wij ons alleen maar over verheugen.

Het voorliggend boek beantwoordt aan de nieuwe globale aanpak. In veertien titels, die eigenlijk hoofdstukken zijn, analyseren de auteurs de organisatie en de werking van het secundair onderwijs in al zijn aspecten en voor alle betrokkenen, gaande van de inschrijving van de leerlingen tot de quoterings van het eind-examen. Behalve de rechtspositieregeling van het personeel, komt alles aan bod.

In een *tweede titel* bespreken de auteurs het recht op inschrijving van de leerlingen en de redenen die er kunnen zijn om de inschrijving van een leerling te weigeren. Het is een belangrijk en moeilijk onderwerp dat in de dagelijkse praktijk aanleiding geeft tot veel betwistingen.

In de *vierde en zesde titel* komen de samenstelling en de bevoegdheden van de klassenraden aan bod en de beroepen die kunnen worden ingesteld tegen de beslissingen van de klassenraden.

In de *vijfde titel* wordt uitvoerig ingegaan op de motivering van de examenquoteringen en de andere evaluaties evenals op het beroep dat tegen een individuele quotering kan worden ingesteld.

Veel aandacht wordt in de *zevende titel* besteed aan de participatie in het secundair onderwijs: de pedagogische raad, de leerlingenraad, de ouderraad en de schoolraad. Het zijn stuk voor stuk instrumenten voor een efficiënt bestuur en een broodnodige communicatie tussen de verschillende actoren binnen de school.

De *achtste titel* heeft betrekking op een pijnlijke maar noodzakelijke aangelegenheid in de werking van de school, m.n. de orde- en tuchtmaatregelen die tegenover de leerlingen kunnen worden genomen en de beroepsmogelijkheden die tegen dergelijke beslissingen open staan.

De *titels elf, twaalf en dertien* hebben betrekking op de kosteloze toegang tot het secundair onderwijs, de invordering van de schoolrekeningen en de zorg van de decreetgever voor een zorgvuldig bestuur in het onderwijs. Iedereen weet dat het secundair onderwijs niet kosteloos is en dat de scholen en de overheid inspanningen doen om de factuur draaglijk te houden. In het boek bespreken de auteurs uitvoerig de adviespraktijk van de Commissie zorgvuldig bestuur over de meeste kosten die aan de ouders worden aangerekend en tekent de contouren binnen welke die kosten kunnen worden aangerekend. De auteurs gaan in dat verband de problemen m.b.t. de invordering van de openstaande schoolrekeningen niet uit de weg.

In de *andere titels* bespreken de auteurs het schoolreglement, het levensbeschouwelijk onderricht in de scholen en de mogelijkheid tot vrijstelling van dat onderricht, de privacy en de openbaarheid in het onderwijs, het bewaren door de school van allerlei documenten zoals notulen, aanwezigheidsregisters, stamboekregister, en tot slot het netelige probleem van het ambtsgeheim van de leerkrachten en de vraag in hoeverre het beroepsgeheim geldt in de relaties tussen de scholen en de centra voor leerlingenbegeleiding.

De onderwerpen worden op een gestructureerde wijze geanalyseerd en de commentaren zijn juridisch sterk onderbouwd met verwijzingen naar de relevante rechtsleer en de rechtspraak. Niet alleen de eigenlijke rechtspraak van hoven en rechtbanken en van de Raad van State is verwerkt, maar ook de uitspraken van administratieve commissies. Bij de bespreking van bijvoorbeeld het inschrijvingsrecht van de leerlingen en de kosten die aan de ouders kunnen worden aangerekend, wordt op tientallen plaatsen verwezen naar de uitspraken van de Commissie Leerlingenrechten en de Commissie zorgvuldig bestuur.

De tekst is bijgewerkt tot en met de bepalingen in het Onderwijsdecreet XXI en blijft, niettegenstaande de omvang van het boek, vlot leesbaar en kan via een gedetailleerd inhoudsoverzicht eenvoudig en snel worden geraadpleegd.

U ziet het, het boek is een volledige leidraad. Het bevat een ontzaglijke bron van informatie over quasi alle onderwerpen uit de dagelijkse werking van een school. Het is ook een veilige leidraad die ongetwijfeld grote diensten zal bewijzen aan al degenen die met het secundair onderwijs en met de organisatie en de werking ervan te maken hebben.

1 juli 2011

Jean DUJARDIN

INHOUD

<i>Woord vooraf</i>	vii	
Inleiding	1	
RECENTE REGELGEVING DE CODEX SECUNDAIR ONDERWIJS EN HET DECREET ONDERWIJS XXI		
Hoofdstuk I De Codex Secundair Onderwijs		7
Hoofdstuk II Het decreet Onderwijs XXI		11
TITEL 1 HET SCHOOLREGLEMENT		
Hoofdstuk I De decretale bepalingen		15
1. Artikel 111 van de Codex Secundair Onderwijs	15	
1.1. Inleiding	15	
1.2. Welke aangelegenheden kunnen in het schoolreglement worden geregeld?	16	
1.3. De toepasbaarheid van wijzigingen aan het schoolreglement	17	
1.4. Het positieve engagement van de ouders ten aanzien van de onderwijstaal	17	
1.5. De tekst van artikel 111 van de Codex	18	
2. Artikel 112 van de Codex Secundair Onderwijs	19	
Hoofdstuk II De beleidsvrijheid van de school bij het opstellen van het pedagogisch project en het schoolreglement		21
Bijlage titel 1: Het schoolreglement		23

TITEL 2

HET RECHT OP INSCHRIJVING EN DE VOORRANGSREGELING

Hoofdstuk I

Het recht op inschrijving	29
1. De toepassing van het inschrijvingsrecht – alle scholen van alle onderwijsnetten	29
2. Op welke leerlingen is het inschrijvingsrecht van toepassing?	30
2.1. Ook meerderjarige en vrije leerlingen genieten een inschrijvings- recht.	30
2.2. De medezeggenschap van de twaalfjarige leerling	31
3. De school bepaalt de praktische modaliteiten van de inschrijving.	31
3.1. Periode en tijdstip van de inschrijvingen	32
3.2. Beginselen van behoorlijk bestuur	32
3.3. Het inschrijvingsrecht beperkt de mogelijkheden op ‘ambtshalve uitschrijving’	33
4. De instemming met het pedagogisch project en met het schoolreglement .	34
4.1. Hoe wordt de instemming met het pedagogisch project en het schoolreglement gegeven?	35
4.2. De instemming is een vereiste maar voldoende voorwaarde tot inschrijving	36
5. Recht op een volwaardige inschrijving	36
6. De gewaarborgde schoolloopbaan	37
6.1. De gewaarborgde schoolloopbaan: het principe	37
6.1.1. De gewaarborgde schoolloopbaan geldt voor alle leerlingen binnen de school	37
6.1.2. Specifieke mogelijkheden voor een gescheiden eerste graad en tweede graad	38
6.1.3. Het derde jaar van de derde graad en het specialisatiejaar	38
6.2. De gewaarborgde schoolloopbaan wordt beëindigd door uitschrijving.	39
7. De decretale gronden tot weigering van de inschrijving.	40
7.1. Algemene principes	40
7.2. De leerling voldoet niet aan de toelatingsvoorwaarden	41
7.3. De capaciteit van de school wordt overschreden	43
7.3.1. Enkele motieven in verband met infrastructurele veiligheid ...	43
7.3.2. De maximumnorm moet voor de inschrijvingsperiode worden vastgelegd	46
7.3.3. Op welk niveau werd de maximumnorm/veiligheidsnorm bepaald?	47
7.4. De definitief uitgesloten leerling	48

7.4.1. Voor welke periode kan de leerling worden geweigerd?	49
7.4.2. De uitsluiting geldt per school, niet per schoolbestuur	50
7.4.3. Definitieve uitsluiting als formele voorwaarde.	50
7.4.4. Weigering in een andere school in geval van doorlopende inschrijving.	51
7.4.5. Uitzondering: weigering op grond van artikel III.9, § 2 van het decreet.	51
7.5. Overschrijding van de draagkracht van de school	52
7.5.1. De betrokkenheid en de rol van de ouders	54
7.5.2. De relevante criteria bij het beoordelen van de draagkracht . . .	55
7.5.3. Wat na een beslissing van de Commissie inzake leerlingen- rechten?	56
8. De procedure na weigering van een inschrijving.	57
8.1. Motivering en mededeling van de beslissing	57
8.2. Procedure binnen het LOP	58
9. De experimentele aanmeldingsprocedure.	59
9.1. De bestaande toestand escaleerde van ongewenst tot onwettig	60
9.2. De algemene principes van het inschrijvingsrecht blijven van kracht	61
9.3. De experimentele aanmeldingsprocedure van het Onderwijs- decreet XVIII.	61
9.3.1. Algemene voorschriften voor de aanmeldingsprocedure.	62
9.3.2. De aanmeldingsprocedure in de praktijk en de nieuwe rechtspraak van de Commissie	63
 Hoofdstuk II	
Vorrang bij inschrijving	65
1. Het toepassingsgebied.	65
2. De leefeenheid als sleutel tot het voorrangrecht	65
2.1. Welke leerlingen genieten voorrang?	66
2.2. De school mag het voorrangrecht niet beperken	66
3. Voorrang op basis van de thuistaal in het tweetalig gebied Brussel- Hoofdstad	67
4. Voorrang op basis van gelijkekansenindicatoren.	68
4.1. Algemeen	68
4.2. De gelijkekansenindicatoren.	69
5. Voorrang voor leerlingen die niet voldoen aan de gelijkekansen- indicatoren	71
6. Samenloop tussen voorrangsregelingen en de maximumduur van het voorrangrecht	73
 Bijlage titel 2: Het recht op inschrijving en de voorrangsregeling	 74

TITEL 3
LEVENSBESCHOUWELIJK ONDERRICHT

Hoofdstuk I

Levensbeschouwend onderricht: vrije keuze	83
1. De vrije keuze – rechtsbronnen.....	83
2. Welke scholen moeten de vrije keuze waarborgen?.....	86
3. Wat indien de school overgaat naar een ander schoolbestuur?	86
4. Welke zijn de levensbeschouwelijke vakken?	87
5. Voorschriften omtrent het maken van de keuze.	87

Hoofdstuk II

De mogelijkheid tot vrijstelling	89
1. Situering van de vrijstellingsmogelijkheid binnen de vrijheid van onderwijs.	89
2. Wat in het vrij onderwijs?.....	91
3. Wie dient de aanvraag in?	92
4. Aanvraagprocedure.....	92
5. Een nieuwe inschrijving opent een nieuw recht op vrijstelling	93
6. De invulling van de vrijgestelde uren.	94
7. De (beperkte) bevoegdheid van de klassenraad	95
8. Het bestuurlijk toezicht op het recht op vrijstelling.	96
Bijlage titel 3: Levensbeschouwend onderricht.	98

TITEL 4
DE KLASSENRAAD: SAMENSTELLING EN BEVOEGDHEDEN

Hoofdstuk I

De toelatingsklassenraad	105
1. Samenstelling van de toelatingsklassenraad.....	105
2. De werking van de toelatingsklassenraad	106
3. Bevoegdheid van de toelatingsklassenraad	107

Hoofdstuk II

De begeleidende klassenraad	109
1. Samenstelling van de begeleidende klassenraad	109
2. De werking van de begeleidende klassenraad.....	110
3. Bevoegdheid van de begeleidende klassenraad.....	110

Hoofdstuk III	
De delibererende klassenraad	113
1. Samenstelling van de delibererende klassenraad	113
2. De werking van de delibererende klassenraad	114
3. Bevoegdheid en beslissingen van de delibererende klassenraad	115
3.1. De beslissing over een A-, B- of C-attest	116
3.1.1. Mag het schoolbestuur bijzondere voorwaarden stellen om geslaagd te worden verklaard?	117
3.1.2. Mag de klassenraad deliberatiecriteria gebruiken?	118
3.1.3. Kan een leerling niet-geslaagd worden verklaard op basis van één tekort?	121
3.1.4. Wat met langdurige afwezigheden?	122
3.1.5. Orde- en tuchtmaatregelen vormen geen onderdeel van de deliberatie, attitude wel.	122
3.1.6. Het gelijkheidsbeginsel bij de deliberatiebeslissing	124
3.1.7. De formele motiveringsplicht en de beginselen van behoorlijk bestuur	125
3.1.7.1. De formele motiveringsplicht	125
3.1.7.2. Enkele beginselen van behoorlijk bestuur	128
3.1.7.3. De relevantie en beoordeling van leerstoornissen bij de deliberatie	129
3.1.8. De beoordeling van de laatstejaarsleerling	130
3.1.9. De beoordeling van de definitief uitgesloten leerling	131
3.2. Wat met een ‘attest met waarschuwing’?	131
3.3. Adviezen van de delibererende klassenraad	134
4. Clausuleringen en hun motivering	134
5. De beoordeling van de geïntegreerde proef	138
5.1. Het schoolbestuur bepaalt de organisatie van de geïntegreerde proef	138
5.2. De beoordelaren van de geïntegreerde proef	139
5.3. Mag het slagen op de geïntegreerde proef een reglementaire voorwaarde zijn om voor het jaar geslaagd te worden verklaard? ...	140
5.4. De beoordeling van de geïntegreerde proef	141
5.5. Het gewicht van de geïntegreerde proef bij de deliberatie	142
6. Uitgestelde beslissingen – bijkomende proeven	143
6.1. Van ‘herexamens’ naar ‘uitgestelde beslissingen’ en ‘bijkomende proeven’	143
6.2. Discretionaire bevoegdheid van de klassenraad	146
6.2.1. De delibererende klassenraad kan enkel rechtsgeldig over een attest beslissen indien hij voldoende is ingelicht	146

6.2.2. De autonomie van de klassenraad strekt zich uit tot alle aspecten van de beslissing	147
6.2.2.1. De mogelijkheid om bijkomende proeven op te leggen mag niet worden uitgesloten	148
6.2.2.2. Er bestaat geen regel omtrent het ‘normaal’ aantal leerlingen dat bijkomende proeven krijgt opgelegd ...	150
6.2.3. De aard van de bijkomende proeven	150
6.3. Voorgaande deliberatiebeslissingen hebben in principe geen invloed	151
6.4. De motiveringsplicht na bijkomende proeven	151
6.5. Wat bij afwezigheid op de bijkomende proeven?	155
6.6. Bijkomende proeven en het gelijkheidsbeginsel	156
6.7. Geen bijkomende proeven wanneer op 30 juni een attest werd uitgereikt	156
7. Flexibilisering in het secundair onderwijs: het spook van Bologna?	157
Bijlage titel 4: De klassenraad: samenstelling en bevoegdheden	160
TITEL 5	
DE MOTIVERING VAN (EXAMEN)QUOTERINGEN	
Hoofdstuk I	
Inleiding	171
Hoofdstuk II	
De motivering van resultaten en de beroepsmogelijkheid	173
1. De motivering van (examen)quoteringen	173
1.1. Kennisvragen	173
1.2. Andere dan loutere kennisvragen	174
2. Beroepen tegen individuele quoteringen	175
2.1. De deliberatiebeslissing is aanvechtbaar, de individuele quotering is betwistbaar	175
2.2. Het vermoeden van deskundigheid van de examinator en de marginale toetsing	176
2.3. Het examen moet controleerbaar zijn	177
2.4. Betwistingen inzake dagelijks werk	179
Bijlage titel 5: De motivering van (examen)quoteringen	180

TITEL 6

BEROEPEN TEGEN KLASSENRAADBESLISSINGEN

Hoofdstuk I

De toelatingsklassenraad en de begeleidende klassenraad 191

1. De toelatingsklassenraad 191
2. De begeleidende klassenraad 192

Hoofdstuk II

De delibererende klassenraad – interne beroepsprocedure 193

1. Het overleg met de directie 195
 - 1.1. Termijnen 195
 - 1.2. Vormvereisten om het overleg te vragen 198
 - 1.3. Wie vraagt het overleg? De procesbekwaamheid van de ouders en de (meerderjarige) leerling 199
 - 1.4. Wie overlegt namens de school? 200
 - 1.5. De informatie die aan de leerling of zijn ouders moet worden verstrekt 201
 - 1.6. De beslissing om de klassenraad al dan niet opnieuw samen te roepen 202
 - 1.7. Wat indien de school geen overleg organiseert? 203
2. De procedure voor de interne beroepscommissie 203
 - 2.1. Wie dient het beroep in? De procesbekwaamheid van de meerderjarige leerling 204
 - 2.2. Termijn voor het intern beroep 207
 - 2.3. Vormvereisten voor het intern beroep 209
 - 2.4. Samenstelling van de interne beroepscommissie 210
 - 2.4.1. Onverenigbaarheden 210
 - 2.4.2. Wat met wijzigingen in de samenstelling van de interne beroepscommissie? 211
 - 2.5. De hoorplicht en de plicht om alle nuttige middelen te doen gelden 212
 - 2.6. Het advies van en de motivering door de interne beroepscommissie 213
 - 2.6.1. Opdracht van de beroepscommissie 213
 - 2.6.2. Motivering door de beroepscommissie 213
 - 2.6.3. Kennisgeving van het advies 215
 - 2.7. De beslissing van het schoolbestuur en de motivering ervan 215
 - 2.8. Motivering door de klassenraad die na intern beroep opnieuw bijeenkomt 218

2.9. Termijnen voor de delibererende klassenraad binnen de beroepsprocedure	220
3. De termijnen en de openbaarheid van bestuur.	220

Hoofdstuk III

De delibererende klassenraad – externe beroepsprocedure	223
---	-----

1. De externe beroepsprocedure – Raad van State of burgerlijke rechter? . . .	223
2. Beroep bij de Raad van State	226
2.1. Verplichte uitputting van het intern beroep.	226
2.2. De Raad is bevoegd voor alle schoolbesturen	227
2.3. De aanduiding van de verzoekende en de verwerende partij	228
2.4. Welke procedure voor de Raad van State?	229
2.4.1. Schorsing en nietigverklaring	230
2.4.2. Schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid	232
2.5. Voorwerp van het beroep	236
2.6. Het belang van de verzoekende partij	237
2.7. De bewijslast van de school.	238
2.8. Wat kan de Raad van State beslissen?	238
2.8.1. Algemene omschrijving van de bevoegdheid van de Raad in onderwijszaken	239
2.8.2. Voorlopige maatregelen en dwangsom.	239
2.8.3. Schorsing van de impliciete weigeringsbeslissing	240
3. Beroep bij de burgerlijke rechter – kort geding en ten gronde.	241

Bijlage titel 6: Beroepen tegen klassenraadbeslissingen.	243
--	-----

TITEL 7

PARTICIPATIE IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Hoofdstuk I

Het participatiedecreet – doelstellingen	257
--	-----

Hoofdstuk II

De pedagogische raad, de leerlingenraad en de ouderraad.	261
--	-----

1. De pedagogische raad.	261
2. De leerlingenraad.	262
3. De ouderraad	262
4. Gemeenschappelijke bepalingen betreffende de pedagogische raad, de leerlingenraad en de ouderraad	263

Hoofdstuk III	
De schoolraad	265
1. De schoolraad in het gesubsidieerd onderwijs	265
1.1. Oprichting van de schoolraad	266
1.2. Samenstelling	266
1.3. Adviesbevoegdheden	269
1.4. Overlegbevoegdheid	271
1.5. Informatierecht, informatieplicht en de communicatie tussen schoolbestuur en schoolraad	272
1.6. Werking van de schoolraad	274
1.7. Geschillenregeling: de bemiddelingscommissie en de klacht bij de Commissie zorgvuldig bestuur	276
1.7.1. De bemiddelingscommissie	276
1.7.2. Klacht bij de Commissie zorgvuldig bestuur	277
2. De schoolraad in het GO!	277
2.1. Samenstelling	278
2.2. Onverenigbaarheden	279
2.3. Bevoegdheden en werking	280
2.4. De schoolraden stellen de algemene vergadering van de scholen- groep samen	281
2.5. Het Participatiedecreet is niet van toepassing	281
Hoofdstuk IV	
Het medezeggenschapscollege	283
Bijlage titel 7: Participatie in het secundair onderwijs	284
TITEL 8	
ORDEMAATREGELN EN TUCHTMAATREGELN	
Hoofdstuk I	
Inleiding: de bepalingen van het decreet betreffende het Onderwijs II	293
Hoofdstuk II	
Ordemaatregelen	297
1. Wat zijn ordemaatregelen?	297
2. Wie is bevoegd om een ordemaatregel op te leggen?	298
3. Procedurele waarborgen bij ordemaatregelen?	299
4. Beroep mogelijk tegen een ordemaatregel?	299

Hoofdstuk III	
Tuchtmaatregelen	301
1. Wat zijn tuchtmaatregelen?	301
2. Wie is bevoegd om een tuchtmaatregel op te leggen?	301
2.1. Bevoegde orgaan	301
2.2. Advies van de klassenraad	302
3. Procedurele waarborgen bij tuchtmaatregelen	302
3.1. <i>Patere legem quam ipse fecisti</i> – de school moet het eigen reglement naleven	303
3.2. Het gelijkheidsbeginsel in tuchtzaken	304
3.3. Toerekenbaarheid van de feiten	304
3.4. De hoorplicht en de rechten van verdediging	305
3.5. Het redelijkheidsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel	306
3.6. De redelijke termijn	308
3.7. Tuchtmaatregelen, de Grondwet en het EVRM	308
4. Beroep tegen tuchtmaatregelen	309
4.1. Tegen welke tuchtbeslissingen kan beroep worden ingesteld?	310
4.2. Verplichte uitputting van het georganiseerd beroep	311
4.3. Wie voert de interne beroepsprocedure?	312
4.4. De taak van de interne beroepsinstantie	313
5. De uiterste datum voor een definitieve uitsluiting	314
6. Tuchtbeslissingen en de deliberatie	315
7. Tuchtbeslissingen en de weigering tot inschrijving	315
8. Aspecten van burgerrechtelijke aansprakelijkheid	317
Hoofdstuk IV	
Het externe beroep en de bevoegde rechter	319
1. De bevoegdheid van de rechter	319
2. Het rechtens vereiste belang voor een beroep bij de rechter	319
3. De Raad van State	320
3.1. Ten aanzien van het officieel onderwijs	320
3.2. Ten aanzien van het vrij onderwijs	320
3.3. De procedure voor de Raad van State	324
4. De burgerlijke rechter	325
Bijlage titel 8: Ordemaatregelen en tuchtmaatregelen	327

TITEL 9

PRIVACY EN OPENBAARHEID VAN BESTUUR IN HET ONDERWIJS

Hoofdstuk I

Het recht op afbeelding 341

1. De algemene principes van het recht op afbeelding en de privacy-wetgeving 341
2. Foto's van leerlingen op de website van de school of in de schoolkrant . . . 342
 - 2.1. Het publiceren van beeldmateriaal valt onder de privacywetgeving . 343
 - 2.2. Onderscheid tussen gericht en niet-gericht beeldmateriaal, tussen maken en gebruiken van beelden 343
 - 2.2.1. Het nemen van een niet-gerichte foto. 344
 - 2.2.2. Het gebruiken van een niet-gerichte foto. 344
 - 2.2.3. Het nemen van gericht beeldmateriaal. 344
 - 2.2.4. Het gebruik van gericht beeldmateriaal. 345
 - 2.3. Bewerkingen die met het beeldmateriaal mogelijk zijn 345
 - 2.4. Wie vraagt toestemming? 346
 - 2.5. Wie moet toestemming geven? 347
 - 2.6. Vormvereisten voor de toestemming. 348

Hoofdstuk II

'Onderzoeksdaden' van scholen: doorzoeken van bezittingen van de leerling 349

1. Doorzoeken van eigendommen en fouilleren van de leerling 349
 - 1.1. Doorzoeken van boekentas, handtas e.d. 349
 - 1.2. Fouilleren van een leerling 350
2. Doorzoeken van de locker, van schoolbanken enz. 350

Hoofdstuk III

Openbaarheid van bestuur in het onderwijs 351

1. Algemene principes inzake de openbaarheid van bestuur 351
 - 1.1. Actieve openbaarheid *versus* passieve openbaarheid 351
 - 1.2. Het decreet is van toepassing op 'bestuursinstanties' 352
 - 1.2.1. Een nieuwe terminologie 352
 - 1.2.2. Drie soorten bestuursinstanties 353
 - 1.3. Op welke scholen is het decreet van toepassing? 354
 - 1.3.1. Het gefinancierd onderwijs en het gesubsidieerd officieel onderwijs. 354
 - 1.3.2. Het gesubsidieerd vrij onderwijs. 354

1.4. Het begrip ‘bestuursdocument’	356
1.5. De weigeringsgronden inzake openbaarheid	357
1.5.1. Absolute weigeringsgronden	357
1.5.2. Relatieve weigeringsgronden	358
1.6. Het persoonlijk belang	359
1.7. De begrippen ‘informatie van persoonlijke aard’ en ‘persoonlijke levenssfeer’	359
1.8. De aanvraag	360
1.9. Wie beslist over de aanvraag?	361
1.10. Modaliteiten voor de openbaarheid en de kostprijs ervan	362
1.11. De termijn om de openbaarheid te verlenen	363
1.12. Beroepsmogelijkheid bij de Beroepsinstantie	363
2. Toepassing van het openbaarheidsdecreet binnen het onderwijs: enkele voorbeelden	364
2.1. Omvang van het recht op openbaarheid	364
2.2. Wie kan het recht op openbaarheid doen gelden binnen de schoolomgeving?	365
2.2.1. De minderjarige leerling en zijn ouders	365
2.2.2. Het rechtstreeks en persoonlijk belang in het onderwijs	365
2.3. Openbaarheid van schoolrapporten, examens, proefschriften enz. ...	366
2.4. Boekhoudkundige informatie van de school	368
2.5. Openbaarheidsregels bij (administratief)rechtelijke procedures	369
 Bijlage titel 9: Privacy en openbaarheid van bestuur in het onderwijs	 371

TITEL 10

DE BEWAARPLICHT EN ARCHIVERINGSPLICHT IN HET ONDERWIJS

Hoofdstuk I

De Archiefwet en het Archiefdecreet	387
1. De Archiefwet	388
2. Het Archiefdecreet	389
2.1. Toepassingsgebied	389
2.2. Rechtsgevolgen	389

Hoofdstuk II

Het Organisatiebesluit en de Omzendbrief SO/2003/02	391
1. Het Organisatiebesluit	391
2. De Omzendbrief SO/2003/02	392
2.1. Voorschriften van de omzendbrief	392
2.1.1. Notulen	392
2.1.2. Processen-verbaal	392

2.1.3. Klasagenda	392
2.1.4. Evaluatiedocumenten	393
2.1.5. Schriften, huistaken, (model)werkstukken	393
2.1.6. Aanwezigheidsregister	393
2.1.7. Afwezigheidsbewijzen.	393
2.1.8. Registratiefiche.	394
2.1.9. Stamboekregister.	394
2.1.10. Individuele leerlingsteekkaart	394
2.1.11. Administratief leerlingendossier	394
2.1.12. Inschrijvings- en aanmeldingsregister	395
2.2. De juridische waarde van de omzendbrief is relatief	395
 Bijlage titel 10: De bewaarplicht en archiveringsplicht in het onderwijs	 397
 TITEL 11	
ZORGVULDIG BESTUUR IN HET ONDERWIJS	
 Hoofdstuk I	
De Commissie zorgvuldig bestuur	405
1. De bekommernis van de decreetgever omtrent zorgvuldig bestuur in het onderwijs	405
2. De Commissie is geen administratief rechtscollege.	406
3. Samenstelling van de Commissie	406
4. Bevoegdheden van de Commissie	407
5. De procedure voor klachten.	409
5.1. Ontvankelijkheidsvoorwaarden.	409
5.2. Behandeling van de zaak	410
5.2.1. Kennisgeving van de klacht	410
5.2.2. Mogelijkheid tot wraking van leden van de Commissie.	411
5.2.3. Indienen van een verweerschrift.	411
5.2.4. Verloop van de zitting.	412
5.2.5. Beslissing van de Commissie.	413
5.3. Beroep tegen een beslissing van de Commissie.	414
6. De procedure voor vragen	415
 Hoofdstuk II	
Eerlijke concurrentie	417
1. Het algemeen uitgangspunt van de Commissie	417
2. Leerlingenvervoer	418
3. Sociale en andere voordelen.	420
4. De werving van leerlingen	420

5. Wat met initiatieven en communicatie uitgaande van derden?	422
6. Een kinderdagverblijf in de lokalen van de school.	423
7. De lerarenkaart van het tijdschrift Klasse.	424

Hoofdstuk III

Verbod op politieke activiteiten.	425
---	-----

1. Het algemeen uitgangspunt van de Commissie	427
2. Verbod op politieke propaganda in de onderwijsinstelling	428
2.1. Het verbod geldt voor het hele schoolteam.	429
2.2. Het verbod geldt ook voor maatschappijbeschouwende en levensbeschouwelijke vakken	429
2.3. Derden die diensten verlenen aan de school.	429
2.4. De aanwezigheid van politici tijdens en buiten de schooluren	430
2.5. Verkiezingspanelen op het schooldomein.	431
2.6. Het gebruik van schoolfoto's in het kader van politieke activiteiten .	431
3. De lokalen van de levensbeschouwelijke vakken	432
4. Verhuur of terbeschikkingstelling van een schoollokaal aan een politieke vereniging of partij	434

Hoofdstuk IV

Handelsactiviteiten en daden van koophandel.	437
--	-----

1. Algemene principes.	437
1.1. 'Handelsactiviteiten' en 'daden van koophandel': begrips- omschrijving	437
1.2. Verenigbaar met de onderwijsopdracht	439
1.3. Eerlijke handelsgebruiken.	440
2. De school als tussenpersoon	441
3. Schoolfotografie.	441
3.1. De rechtspraak tot 2007.	441
3.2. De Omzendbrief SO78.	442
4. Toelaten en verkopen van voedingsmiddelen	443
5. Verkoop van schooluniformen en onderwijsmateriaal	444
5.1. Schooluniformen en onderwijsmateriaal – verkoop door de school	444
5.2. Onderwijsmateriaal – vaste samenwerking met een leverancier	445
6. Verkoop van producten gemaakt door leerlingen	447
7. Verkoop van andere producten.	448
7.1. Verkoop van eigen producten	448
7.2. Verkoop van producten van derden.	448
8. Aanbieden van diensten door de scholen – casus van de rijsscholen	448

9. Permanente (en occasionele) handelsactiviteiten in schoollokalen	450
9.1. Dienstverlening door derden – fitness en turnen	451
9.2. Dienstverlening door derden – (para)medische diensten	455
9.3. Dienstverlening door derden – kinderopvang	457
9.4. Verkoop door derden	457
10. Samenwerking met derden, verband houdend met het onderwijs	457

Hoofdstuk V

Reclame en sponsoring	459
1. De bekommernis van de decreetgever	459
2. Reclame en sponsoring bij leermiddelen en onderwijsactiviteiten	460
3. Reclame en sponsoring bij niet-onderwijsactiviteiten	461
4. Reclame bij de verkoop van eigen producten van de school	463
5. Samenwerking met het bedrijfsleven – verkoop van goederen en diensten	464
6. Reclame op en sponsoring van de schoolbus en andere school- voertuigen	465
7. De schoolwebsite en het informatieblad	466
8. Klasse	467
Bijlage titel 11: Zorgvuldig bestuur in het onderwijs	468

TITEL 12

KOSTELOZE TOEGANG TOT HET (SECUNDAIR) ONDERWIJS

Hoofdstuk I

‘Kosteloosheid’ in het internationaal en het nationaal recht	475
1. Het internationaal recht	475
2. Het nationaal recht	476
3. Toepassingsgebied van de kosteloze toegang tot het secundair onderwijs	478
4. Het principe ‘kosteloze toegang’	478

Hoofdstuk II

Aangerekende bijdragen: overleg en informatie	481
1. De bijdrageregeling moet worden overlegd en in het schoolreglement worden opgenomen	481
2. Overleg en opname in het schoolreglement: noodzakelijke maar geen voldoende voorwaarde	482

3. Communicatie over de bijdrageregeling	483
4. Discussies over kosteloosheid: de rechten van de leerling moeten worden gevrijwaard.....	484

Hoofdstuk III

De adviespraktijk van de Commissie zorgvuldig bestuur	485
---	-----

1. Deelname aan inzamelacties en bijdragen aan het oudercomité of de vriendenkring.....	485
2. Solidariteitsbijdrages.....	486
3. Kosten voor activiteiten – effectieve deelname; voorschotten en waarborgen.....	487
4. Kosten voor cursussen, opleidingen en bijwerklessen.....	489
5. Kosten naar aanleiding van bijkomende proeven opgelegd door de delibererende klassenraad.....	493
6. Kosten voor middagtoezicht	495
7. Kosten voor maaltijden die door de leerlingen worden bereid.....	495
8. Bijdragen in verzekeringskosten.....	495
9. Kosten voor (gebruik van) een zwembad.....	496
10. Kosten voor het gebruik schoolinfrastructuur.....	497
11. Kosten voor het gebruik van ICT-materiaal en elektronische betaalmiddelen.....	498
12. Kosten voor leermiddelen – algemene principes	500
13. Kosten voor leermiddelen – boeken.....	502
14. Kosten voor leermiddelen – andere dan boeken	503
15. Kosten voor kopieën	504
16. Kosten voor rapporten, diploma's en getuigschriften	506
17. Het doorrekenen van belastingen, retributies en andere heffingen.....	507
18. Kosten voor communicatie, administratie en algemene werking.....	508
19. Forfaitaire kosten voor administratie en algemene werking	508
20. Kosten voor geneeskundig onderzoek	509
21. Borgsom voor boeken.....	510
22. Het aankopen van werkstukken van de leerling	510
23. De school mag geen boetes opleggen	510
24. (Meerdaagse) extra-murosactiviteiten en plaatsvervangende activiteiten .	511
25. Omtrent de praktische modaliteiten bij betalingen.....	512

Hoofdstuk IV

Wat met kosten geïnd door aan de school verwante rechtspersonen?	515
--	-----

Bijlage titel 12: Kosteloze toegang tot het (secundair) onderwijs.....	518
--	-----

TITEL 13

DE INVORDERING VAN OPENSTAANDE SCHOOLREKENINGEN

Hoofdstuk I

De verschillende soorten schoolkosten 525

Hoofdstuk II

De schuldenaar(s) van de schoolrekening 527

1. De minderjarige leerling. 527

2. De meerderjarige leerling en zijn ouders 528

3. De ouders van de leerling 529

3.1. Gehuwde en wettelijk samenwonende ouders 529

3.2. Ongehuwde en feitelijk samenwonende ouders 529

3.3. Feitelijk gescheiden ouders 530

3.4. Gescheiden ouders 531

Hoofdstuk III

Gesplitste schoolrekeningen 533

Hoofdstuk IV

Wanneer moet de schoolrekening worden betaald? Termijn en
ingebrekestelling 535

Hoofdstuk V

Wat mag de school doen naast het invorderen van de factuur? 537

Bijlage titel 13: De invordering van openstaande schoolrekeningen 539

TITEL 14

AMBTSGEHEIM EN BEROEPSGEHEIM

Hoofdstuk I

Het ambtsgeheim van de leerkracht 545

1. Geen beroepsgeheim 545

1.1. In principe geen beroepsgeheim binnen de school 545

1.2. Uitzonderlijke toepassing van het beroepsgeheim binnen de school. 547

2. Het ambtsgeheim 548

2.1. Bronnen van het ambtsgeheim 548

2.2. Welke informatie valt onder het ambtsgeheim? 550

2.3. Spreekrecht en spreekplicht ten aanzien van ambtsgenoten
en directie 551

2.4. Discretieplicht ten aanzien van ‘derden’	552
2.5. Sanctionering van inbreuken op het ambtsgeheim.	552
2.6. Bijzondere casus: ambtsgeheim en ICT.	553
 Hoofdstuk II	
Leerlingenbegeleiding door leerkrachten: ambtsgeheim of beroepsgeheim?	555
1. Leerlingenbegeleiding als (nieuwe) taak voor de school	555
2. Ook voor vertrouwensleerkrachten of leerlingbegeleiders geen beroepsgeheim	558
2.1. Artikel 458 Strafwetboek is – expliciet noch impliciet – van toepassing.	558
2.2. Een beroepsgeheim is door het beleid en door het onderwijsveld niet gewenst	559
2.3. Wat met vertrouwenspersonen die geen leerkrachten zijn?	563
3. Conclusie.	564
 Hoofdstuk III	
Ambtsgeheim, beroepsgeheim en de relaties tussen de school en het CLB	567
1. Op de CLB-medewerker rust een beroepsgeheim	567
2. Gedeeld beroepsgeheim en gezamenlijk beroepsgeheim	568
3. De invloed van de privacywetgeving	570
4. De school is geen deelgenoot van het (gedeeld) beroepsgeheim van het CLB	571
5. Het CLB is geen deelgenoot van het ambtsgeheim van de leerkracht.	571
6. Conclusie: pragmatische samenwerking ten dienste van de leerling	572
 Hoofdstuk IV	
Uitzonderingen op het beroepsgeheim en het ambtsgeheim	575
Bijlage titel 14: Ambtsgeheim en beroepsgeheim in en tussen de school en het CLB.	576
<i>Bibliografie</i>	585
<i>Addendum 1 bij de Codex Secundair Onderwijs: niet in de codificatie opgenomen artikelen</i>	593
<i>Addendum 2 bij de Codex Secundair Onderwijs: concordantietabel</i>	595